U. B. BERGEN
Ms. 1611.16
1568 Fb

32

- F R A M. -
Mandag, 11.desember 1944.
----oooOO§OOoco----

Med lov skal land bygges.

Under hele krigen har alle våkne nordmenn vært nødt til å beskjeftige seg med de problemene som vil melle seg når vårt land igjen er fritt og vi skal ta fatt på den nye arbeidsdagen. Både her hjemme og i utlandet er det blitt utført et stort arbeide av enkeltmenn og utvalg. Det meste av dette arbeidet er selvsagt foreløpig ukjent for almenheten, men vil få sin store verdi når forholdene gjør det mulig å sette spørsmålene under fri debatt.

Nå da krigen nærmer seg sin avslutning, vokser interessen for etterkrigsproblemene innen alle lag av folket. Mann og mann imellom går diskusjonens bølger høyt, og det er en tydelig tendens til at den frie pressen bruker sine spalter til det samme, i stedenfor som før å konsentrere seg om nyhetsformidling.

Den almene interessen for etterkrigsproblemene er både riktig og gledelig. Den viser at den viktigste forutsetningen for et sundt og bredt demokrati er til stede. Detmokratiet kan nemlig bare fylle sin oppgave hvis flertallet av velgerne er politisk våkne og interesserte, er seg bevist at løsningen av problemene er en sak som angår hver enkelt og ikke noe som skal overlates til en "fører". Den er også en garanti for at freden ikke vil finne vårt folk like uforberedt som krigen gjorde det. Særlig er det sundt at folket er klar over de store vansker vi får å møte når landet igjen skal bygges opp etter den nasistiske utplyndringen. Alle gode nordmenn må kjenne sitt ansvar her, og gjøre sitt til å spre nyttig opplysning og å gjøre de private diskusjonene positive og fruktbringene. Vi ser det også slik at det er denne siden av drøftingen av etterkrigsproblemene, spreing av faktisk kunnskap, som må være hovedoppgaven for den fri presse. En pressediskusjon organene imellom, med hevdelse av partisynspunkter for eksempel, må vente til vi igjen har pressefrihet her i landet.

Det er sikkert de økonomiske spørsmålene som vil bli de vanskeligste etter krigen. Men forholdene vil også by på politiske problemer, og i den almindelige diskusjon er det kanskje disse som for øyeblikket er mest fremme.

Hva skal skje på det politiske området når Norge igjen er fritt, når det norske folket igjen er herrer i sitt eget hus? De forhold som hersker i andre befridde land, viser tydelig at det i enkelte av dem gjør seg høyst forskjellige oppfatninger gjeldende, og at de befinner seg i en høyst uheldig overgangsperiode med bitter strid mellom fraksjoner av den demokratiske fronten.

De som er redde for at noe lignende skal hende oss, overser ofte et meget viktig faktum. Vi er i den lykkelige situasjon at vi ikke bare står samlet om og kjemper for et demokratisk prinsipp, men om en demokratisk forfatning uttrykt i en grunnlov som vi alle respekte er og bøyer oss for, en forfatning vi har gitt oss selv og som er modnet og utviklet gjennom mer enn hundre års fritt folkestyre. Det står urokkelig fast i Norge i dag at det demokratiet vi har kjempet og kjemper for, skal utøves innenfor de rammer grunnloven setter. Våre politiske etterkrigsproblemer skal løses etter grunnlovens regler, og hvor paragrafene tier, etter dens ånd. Om det er vi alle enige, både radikale og konservative. Allikevel er det nødvendig å slå det fast så sterkt som bare mulig når vi skal inn i den vanskelige og farlige overgangstiden fra trelldom til folkefrihet. På lovens klare grunn skal det nye Norge bygges opp. Det er prøvesteinen vi skal bruke på al forslag til ordningen av styret etter krigen som nå blir fremsatt. I vår demokratiske forfatning ligger den beste garanti mot en utglidni det være seg mot diktatur eller anerki.

Det er selvsagt ingen virkelig nordmann i dag som vil hverken diktatur eller anarki. Men en del av de ubetenksomme forslag som en kan høre - eller lese - for tiden, vil kunne føre til det ene eller det andre. Det viser utgliding mot diktatur når noen krever et "sterkt" d.v.s. ukonstitusjonelt styre i den første tiden, "til forholdene blir mer normale". Det norske folk har hatt nok av den slags under okkupasjonen. Men det er ikke mindre farlig når enkelte i sin påståtte iver for å forsvare demokratiet mot alle anslag krever at de konstitusjonelle organer kommer f.eks. stortinget eller herredsstyrene, skal supleres med representanter for hjemmefronten eller motstandsbevegelsen. Denne bevegelsen er våre førere under frihetskampen, og folket vil nok i sin tid vise sin takknemlighet for deres innsats, f.l.a. ved å velge dem inn i våre demokratiske styrer. Men inntil de er valgt av folket, har de ikke noen annen rett til del i statsstyret enn den enhver borger har etter vår forfatning. Det er folket i valg som skal bestemme hvem som skal styre i den norske staten. Grunnloven skal ikke settes ut av kraft under noe påskudd. Selv et demokratisk. Når guiskingene er feid vekk, er det slutt med forordninger "uten hensyn til grunnlovens bestemmelser".

Et slikt standpunkt er den beste garanti for en fredlig og positiv overgang mellom okkupasjon og nasjonal frihet. Det betyr ikke at vi tror at det norske styret fra før 9.april 1940 var fullkomment el. ideelt. Høyst sannsynlig vil de erfaringer vi nå har høstet, føre til at folket forlanger reformer og forbedringer. Men det har grunnloven forutsatt, og tydelig pekt på den veien vi skal gå når noe skal rettes. Men her igjen er det ikke enkeltmenns eller enkelte gruppers syn som er det bestemmende, avgjørelsen ligger hos folket selv og de representanter de velger. Med lov skal land bygges. Den som ikke vil forstå det, setter seg selv utenfor det demokrati som han kanskje selv har vært en aktiv forkjemper for.

NORD-NORGE. Evakueringen av Finnmark og nord-Troms og tyskernes ødeleggelse av landsdelen er en av de store tragediene under denne krigen. Vi tror ikke det enda har gått opp for oss her sørpå hvilk dimensjoner denne ulykken har. Ettersom finnmarkingene kommer fram til sør-Norge siver det imidlertid ut flere og fler detaljer om den kyniske og brutale måten tyskerne - assistert av Judas Lie og Lippestad - tvingte befolkningen vekk fra sine hjem for å utsette deres befrielse i det lengste. Det gjør det ikke bedre at vi så etterpå serveres den vamlest propaganda om hvordan tyskerne hjelper "nødstilte flyktninger" til å komme seg vekk fra de fæle russerne. Hva de derimot ikke forteller, er at de tyske soldatene f.eks. i Hammerfest, hjelper den norske befolkningen av med de eiendeler de har måttet la tilbake i sine hjem.

Det har rådet en del uvisshet blant gode nordmenn om hvordan vi skal stille oss til evakueringen. Men vårt standpunkt er helt klart. Vi skal etter beste evne yte individuell hjelp til landsmenn i nød. De som er transportert sørover, må vi derfor ta oss av, selvsagt utenom det nasistiske "hjelpeapparatet". Men vi må ikke medvirke til, men tvert imot på alle måter søke å hindre, selve evakueringen. Transportene må saboteres så langt som råd er. Den eneste effektive hjelp ligger nemlig i at befolkningen i Nord-Norge får bli på sine hjemsteder og fortsette i sitt arbeid i et fritt Norge.

Ellers fortsetter våre hjemlige nasi-propaganda å se bolsjevikskrekk. Som vanlig er propagandaen naturligvis for ubegavet til å ha noen virkning. Vi har riktig nok enda ikke fått navnet på noen som er blitt spist av russerne, men det kommer nok. Glansnummeret hittil har vært en skildring av en "belgisk dame"(tysk far, tysk statsborger, ansatt i Org.Todt) som har vært 5 minutter på Kirkenes under russisk styre og i den tiden har opplevd de selsomste ting. At "damen" blir forsøkt stemplet som belgisk, er et morsomt lite bevis for hva tyskerne me

om vårt syn på tysk troverdighet.

Ellers kan tyskerne fortelle at befolkningen i den frie delen av Norge vil bli mobilisert. Ja, er det ikke for galt. Tenk å bl mobilisert til kamp mot tyskerne. Nei, det er nok best å støtte våre "beskyttere". Ingen av oss ville orke å løfte geweret for å sikte på en av våre kjære grønnkledte. Ville du vel?

Den beste motvekt mot den tyske "Greuel"propaganda" ligger i de faktiske nyheter som når oss fra det befridde området. De viser at russerne og vår regjering gjør sitt ytterste for å hjelpe befolkninge som nok i ikke liten utstrekning har unngått tvangsevakueringen. Samarbeidet mellom norske og russiske myndigheter er i full gang, takket va den i god tid avsluttede overenskomst.

ADVARSEL: Det tyske sikkerhetspoliti og Reichkommisariatet har for en tid siden begynt trykning av et lite hefte som består av engelsk propaganda. De skal trykkes i et antall av 50.000 og spres rundt. Deretter skal sannsynligvis settes igang razzier og arrestasjoner av dem som er i besittelse av disse hefter.

Nærmere opplysninger om heftets utseende og innhold skal bli meddelt så snart redaksjonen for rede på det.

BORGERVAKTENE: Følger du parolen? Vet du din plikt? - Møt ikke fran til borgervakt. Parolen lyder:

Ingen god nordmann møter til borgervakt. Blir en hentet av politiet og fulgt til vakstedet, går en hjem igjen ved første anledning, eller når politiet går fra vaktstedet. Sørg for at alle pålitelige venner blir kjent med parolen.

Ukens nytt i store trekk:

ØSTEN: Etter de to siste voldsomme angrep på den japanske flåten, har det vært forholdsvis stille til sjøss i den siste uken. Forberedelsene til det tredje hårde slag er imidlertid under utvikling, og den nærmeste dager vil sikker bringe melding om det. - Desto mer har luftstyrkene vært i aktivitet, og Tokio, Yokohama og flere av de størst byer har vært utsatt for voldsomme bombardementer, hvorunder meget stor skader er forvoldt på havneanlegg, verksteder og magasiner og naturligv også på "sykehus og arbeiderboliger". - Stadig flere øyer utenfor Japan blir rensket og etterhvert utbygd til flyhavner, så Japan har mer å gle seg til fra luften.

ØSTPREUSSEN har også hatt det forholdsvis roligt, mens der har vært betydlig kraftigere innsats lenger sør i Slovakia og Ungar hvor mange småsteder er evakuert. Ringen om Pudapest gjøres stadig trangere, og framrykkingen vestover har gått så fort at russerne nå bar står 6 mil fra Wien, som tyskerne nå befester med febrilsk hast. Også d skal altså søkes forsvart og - bli lagt i grus.

ITALIA. Jamn framgang for de allierte, mens tyskerne stadig "forkorter sine linjer.

VESTFRONTEN: De franske tropper rykker nordover langs begge sider av Rihnen. Amerikanerne trenger stadig sterkere på mot Saarbrücken, og engelskmennene fortsetter fremmarsjen østover og nordover i Holland. Hver dag og natt har det vært voldsomme bombardementer over syd og vest Tyskland. - Leunaverkene (bensinfabrikker) har hatt flere besøk, hver gang av 1200 bombefly, og de allierte tap av fly har vært påfallende små. - Antwerpens innløp er blitt rensket og havnen gjor istand, så den kan nyttes som losseplass, og dette er en stor fordel både for de allierte forsyninger og for forsyningene til befolkningen, da byen ligger langt inne i landet og har utmerket vei og jernbaneforbindelse til alle kanter. Det første skip som løp inn til Antwerpen me last var - en nordmann.

NORGE: I Oslo fortsetter sabotasjehandlinger og likvidasjonen av nasis som har gjort seg særlig fortjent. - Blant de siste var polit fullmektig Vangen, som eksekverte dommen over politimester Eilifsen. - Både Akers og Nylands verksteder har vært bombet og 5 skip på over 5000 tonn er senket. Derav var 3 fra Bergen, Caprino, Anna og Troma. Det største var et tysk skip pa 16000 tonn. - I forrige uke kom to hird-kledte menn inn i hirdhuset (forsikringsselskapet "Frams gård) og ba om å få sette fra seg tøyet sitt mens de gikk ut for å søke å skaffe seg losji. - Jo da. - Så satte de korfertene sine fra seg og gikk, og 10 minutter etter kom så ekspolsjonen som for bade med bygningen og dens innvånere. - I denne uken ble et stort vaskeri, som tyskerne hadde tatt til sitt bruk, totalt ødelagt, og flere tusen uniformer som var in til rensing gikk opp i luer. - Straks etter denne episode rykket Gest inn på Grand Cafe og arresterte alle gjestene der. om det var fordi de trodde at det var dem som var gjerningsmennene eller det bare var for a gisler vites ikke. - Utenfor Lista er senket 4 skip, et i Korsfjorden et ved Feie. - Et kraftig flyåtak ble en av de siste dager satt inn over Sunnmøre. 2 skip som lå i Volda ble senket. - På Ålesund havn lå et ammunisjonsskip og "Fanaråken" som hirden har tatt til sitt bruk. Ammunisjonsskipet ble truffet og sprang i luften med den følge at en mengde ruter i byen sprang. "Fanaråken" ble også truffet hvorved 3 hir menn mistet livet og mange ble saret, men båten ble dradd pa land, så den gikk ikke tapt. - Også Svelgen fikk sitt besøk, og både jernverket og kraftstasjonen ble skadd, men hvor alvorlig det var vites enna ikke. - Ute ved Sandnessjøen ble en konvoi på 11 skip angrepet i forrige uke. Alle ble truffet og minst tre sank. Av disse var det ene motorskipet "Rigel" av Bergen. Det hadde inne om lag 1000 russiske krigsfanger og 2000 mann tyske tropper, og praktisk talt alle satte livet til. Befolk ningen på stedet ble utkommandert til å grave svære massegraver, hvori likene kastes uten først å identifiseres, etterhvert som de driver ilan Sa vidt vites var ingen nordmenn ombord der. De andre to båter som ble senket var lastet med forsyninger for troppene, det ene var visstnok en italiener og det andre var bergensbåten "Korsnes" med helt norsk mannsk hvorav mange fra Bergen og omland. Mange av disse satte livet til, men dem tok den norske befolkning seg av, og 18 ble begravd etter en vakker høytidelighet i stedets kirke. -

HELLAS: Churchill holdt fredag en tale hvori han sa at det som foregil i Hellas var meget beklagelig. Det er de alliertes mening at hvert av de okkuperte land, etterhvert som de blir befridd selv skal v sin styreform, men det skal være etter folkeavstemning. Så kan de få styre seg selv, men de allierte vil ikke tillate at en gruppe eventyre river til seg regjeringsmakten og på den måten holder de retsløse til-stander ved like. - Derfor hadde de engelske tropper måttet skride inn, og det hadde gått nokså smertefritt. - Oppviglerne var tatt til fange i store skarer, og det viste seg da at det der likesom i Belgia var utenlandske kommunister blant dem, som med overtalelser og agitasj hadde fått massene med seg, men disse menn var ikke russiske kommunist men derimot tyske agitatorer. -

GJØR DU DITT TIL AT FLEST MULIG FAR LESE "FRAM"? - Les særlig nøye parolene som blir sendt ut. Spre dem videre, og gjør ditt til at paro blir fulgt. -

HUSK PAROLEN OM BORGERVAKTENE!